Programy orálního zdraví

vhodný studijní materiál: www.zdravezuby.cz
a další edukativní programy v ČR

Kilian a kol. Prevence ve stomatologii 1999

Minčík, Kariologie 2014

Programy orálního zdraví

Cílem každého programu je prevence zubmího kazu a onemocnění parodontu - obr. 3,4.

Programy kolektivní – nácvik čištění chrupu ve školách, fluoridace (výplachy)

u nás žádné takové programy nejsou – jen edukativní

Programy edukativní – informace

Programy individuální – věnujeme se dítěti v ordinaci

Možnosti vyšetření dítěte: obr. 5, 17

Možnosti čištění chrupu. obr. 6,7

Kaz časného dětství (ECC – early childhood caries) obr. 8-12 – důsledek nevhodného přístupu matky: žádná orální hygiena – zuby potažené zubním povlakem, častý příjem cukrů, žádná fluoridace

Nácvik čištění chrupu v ordinaci: obr. 18-20

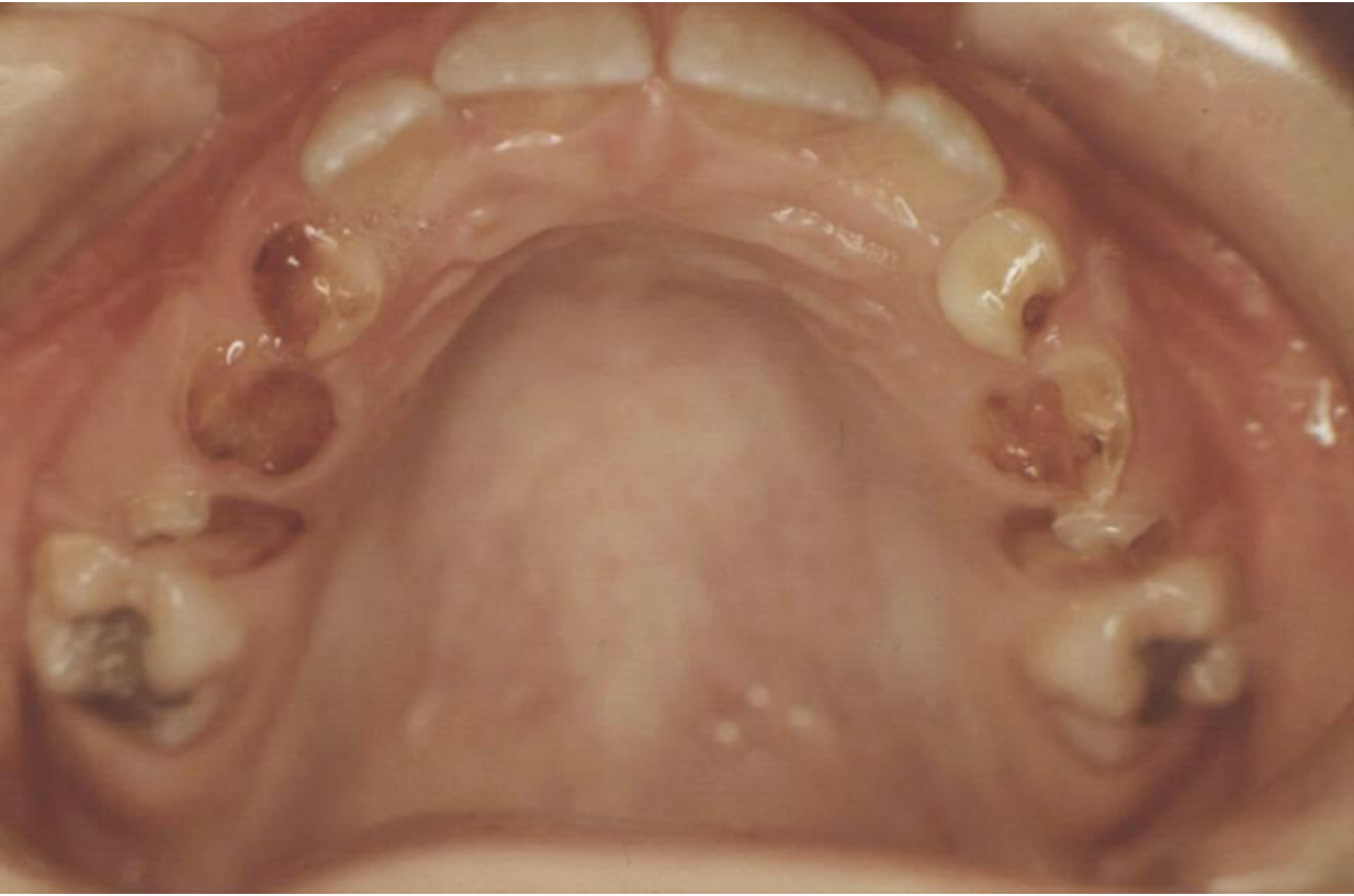

- kurativní péče
  - sama o sobě
  - není proti příčině
- současné znalosti
  - preventivní péče
- odpovědnost
  - tým pracovníků
  - rodiče
  - učitelé
  - jiní zdravotničtí pracovníci
- cíl
  - udržet choroby zubů (zubní kaz, parodontopatie) na přijatelně nízké úrovni

- zubní kaz
  - rozdíly mezi dětmi
  - 10 – 20% - vysoká kazivost
- základní program
  - pro 80 – 90% dětí
- doplňkový program
  - pro 10 – 20% dětí
  - Není vhodný pro všechny děti – zbytečně nákladný

Vedle kolektivních programů – pro každé dítě program individuální

Předpoklady

- týmový přístup – výchova
  - rozpoznat časnou lézi a její léčení profylaktickými metodami
  - etiologie onemocnění zubů a parodontu
  - opatření v boji proti plaku
  - použití fluoridů
  - dietetická opatření
  - psychologie

- úspěch nutné
  - kooperace v týmu tj. lékař, hygienistka, sestra
  - znalost epidemiologických dat, tj. distribuce chorob v dětské populaci
  - selekce pro programy
  - rozložení kazivosti v populaci
  - monitorování, analýza, hodnocení účinku fluoridů, prevence apod.
  - dokumentace – individuální sledování

Nácvik čištění chrupu

Chrup čistíme dvakrát denně

Zubní pasta, roztoky, gely s fluorem
• domácí péče
• péče v ordinaci

Fluoridace v ordinaci

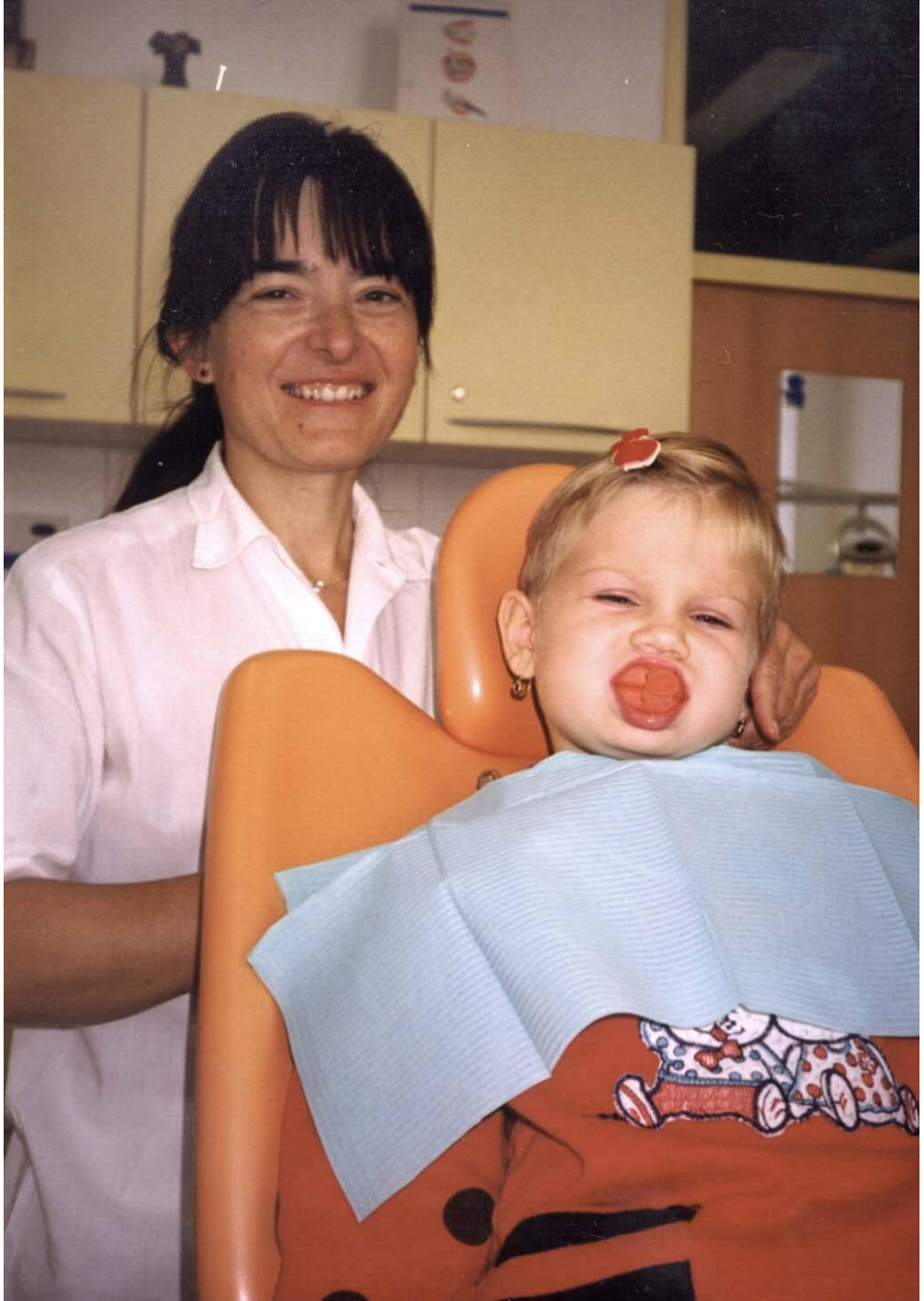

Fluoridace v ordinaci

Základní program

- Je určen všem dětem
  - individuální
  - kolektivní
- Sestává
  - informace
  - odstranění plaku + následná kontrola
  - fluoridy

Základní program

- Informace
  - etiologie — nastávající matky
  - prevence
  - výživa — batolata, předškolní děti, školní děti
- školní děti
  - motivační lekce
  - individuální informace
  - léčba

Základní program

- doporučení
  jednoduchá - vytvořit dobré návyky ve stravování (pozor na cukr)
  - dosáhnout dobré hygieny
  - použití fluoridů
  - plak, potřeba jej odstraňovat a jak

Základní program

Věk		
	těhotné ženy	- informace
Do 3 let	rodiče	- informace
	děti	- nácvik čištění chrupu
		- tablety
		- prohlídky
3 – 6 let	rodiče	- informace
	děti	- motivace
		- nácvik čištění chrupu (školka)
		- zubní pasty s fluoridy
		- pravidelné prohlídky
7 – 15 let		- 1krát ročně motivující lekce
		- kontrola hygieny
		- fluoridové tablety
		- výplach s fluoridy ve škole
		- zubní pasty a želé
		- topická aplikace fluoridů
		- pečetění fissur
		- pravidelné prohlídky
		- sanace chrupu

Základní program

- Spolupráce
  - gynekolog
  - pediatr
  - zdravotní sestra
  - pedagog. pracovníci
  - rodiče
- Koordinace
  - praktický zubní lékař
  - (popř.pedostomatolog)

Odstraňování plaku

6 -12 měsíců	- začínáme s čištěním zubů
3 roky	- nejméně 1x ročně instrukce o čištění zubů (u nás 2x ročně vždy u vyšetření) detekční tablety
6 let	- školní programy orální hygiena 2x ročně (detekce plaku) nácvik čištění chrupu, popř. flossing
Fluoridy	- topická aplikace - popř. tabletky nejdříve u dětských lékařů od 3let stomatolog do 8 – 12 let – dnes se používá výjimečně - po prořezání doč. molárů – denní čištění s pastou s fluorem - topická aplikace v ordinaci 1x ročně (laky) - od 6 let – kolektivní fluoridace, tj. výplach úst NaF 0,2%, 1x týdně

Odstraňování plaku

Doplňkový program - děti s vysokým výskytem aktivních počátečních lezí, kazy na aproximálních ploškách, gingivitida, ztráta marginální kosti

základem - intensivní období, 3 – 5 návštěv vždy 1x týdně a následná kontrola

sestává - analýza
- motivace
- demonstrace
- instrukce
- zhodnocení

Obr.32
Zanedbaná péčo o chrup – vysoká kazivost, výrazná gingivitis

Je-li po zhodnocení zjištěno, že se stav zlepšil, zařadíme dítě zpět do základního programu.

Za rok – vyšetření - zůstává v základním programu
- opět doplňkový
- nutno zjistit co se stalo

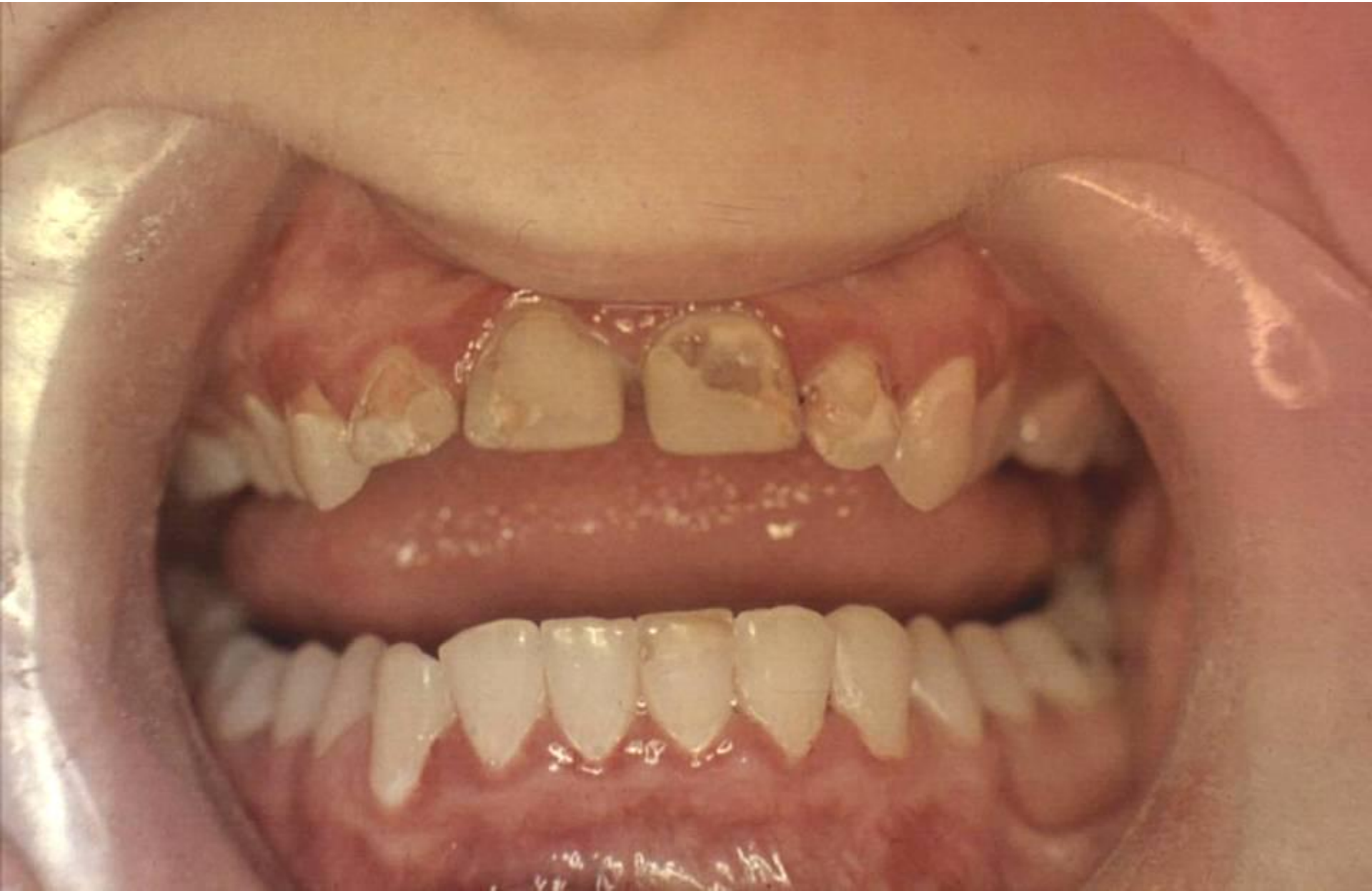

Doplňkový preventivní program pro děti s vysokým rizikem kazivosti.

Návštěva 30 – 45 min.

	obsah	komentář
1. návštěva	Informace	důraz na doplňkový program kondensované informace o etiologii a prevenci kazu
	testy slinné sekrece a pufrovací kapacity sliny	většinou v pubertě sekrece pod 1ml/min pufr.kapacita pod pH 4,5 vysoce riziková osoba
	bakteriologické testy laktobacillus a S. mutans	vysoký počet laktobacilů = vysoká konzumace cukrů = výživa vysoký počet S.mutans = důvod pro antibakteriální agens (chlorhexidin)
	výživa	omezení uhlohydrátů
	gingivální index	
	sledování plaku	detekční tablety
	hygiena – instrukce	nácvik čištění zubů, flossing
	odstranění plaku topická apl. fluoridů	

Doplňkový preventivní program pro děti s vysokým rizikem kazivosti.

Návštěva 30 – 45 min.

	obsah	komentář
2. návštěva za 1 týden	kontrola hygieny	detekční tablety
	výživa	změna zvyků
	AV program	etiologie, prevence – věk

	obsah	komentář
3. návštěva za 1 týden	gingiválnί index	kontrola, požadované zlepšení nejméně o 60%
	kontrola výživy	
	zesílení fluoridového programu	gel – doma, denně po dobu 1 měsíce alternativa – výplachy 0,2% NaF čištění zubů – mladší děti

Doplňkový preventivní program pro děti s vysokým rizikem kazivosti.

Návštěva 30 – 45 min.

	obsah	komentář
4. návštěva za 1 měsíc	zhodnocení	
	gingiválnί index	
	výživa	
	kontrola hygieny	
	bakteriol. testy	
	čištění zubů	Duraphat, Fluorpotector
	laky – topická aplikace	Difluena

	obsah	komentář
5. návštěva za 6. měsíců	kontrola ve všech bodech	odpovídající opatření